

Bůžků se nebojte, na pověry nedejte

j+s 7. 5. 2023

„Bud' rozhodný a udatný a neodchyluje se od toho, co ti dává Bůh,“ praví se v Bibli. Ta slova byla určena Jozuovi a asi si je můžeme přivlastnit i my, protože přesně tohle je počátek moudrosti: držet se Hospodina a s láskou respektovat jeho slovo.

Joz 2,1-16: Jozue, syn Núnův, vyslal potají ze Šitímu dva muže jako zvědy. Řekl: „Jděte, prohlédněte tu zemi i Jericho.“ Šli tedy a vstoupili do domu jedné ženy jménem Rachab, nevěstky, a tam přespali. Králi Jericha bylo ohlášeno: „V noci sem přišli nějací izraelští muži, aby obhlédli zemi.“ Jerišský král dal Rachabě rozkaz: „Vyved' ty muže, kteří k tobě přišli a vstoupili do tvého domu. Přišli proto, aby obhlédli celou zemi.“ Ale ta žena muže odvedla, ukryla a řekla: „Ano, ti muži ke mně přišli, ale já jsem nevěděla, odkud jsou. Když při setmění zavírali bránu, ti muži odešli. Nevím, kam šli. Rychle je pronásledujte, ať je dostihnete.“ Ona však je vyvedla na střechu a skryla je v pazdeří, které měla na střeše složené; a oni ty muže pronásledovali směrem k Jordánu až k brodům. Jakmile pronásledovatelé vyšli, hned za nimi bránu zavřeli. Zvědové se ještě neuložili k spánku, když k nim vstoupila na střechu. Řekla těm mužům: „Vím, že Hospodin dal zemi vám. Padla na nás hrůza před vámi a všichni obyvatelé země propadli před vámi zmatku. Slyšeli jsme, jak Hospodin před vámi vysušil vody Rákosového moře, když jste vycházeli z Egypta, a jak jste v Zajordání naložili se dvěma emorejskými králi, se Síchonem a Ógem, které jste zahubili jako klaté. Jakmile jsme to uslyšeli, ztratili jsme odvahu a pozbyli jsme ducha, poněvadž Hospodin, váš Bůh, je Bohem nahoře na nebi i dole na zemi. Zavažte se mi nyní prosím přísahou při Hospodinu, že také vy prokážete milosrdenství domu mého otce, jako jsem já prokázala milosrdenství vám. Dejte mi věrohodné znamení, že ponecháte naživu mého otce a matku, mé bratry a sestry i vše, co jim náleží, a že nás vysvobodíte před smrtí.“ Muži jí odpověděli: „Jsme odhodláni za vás zemřít. Nesmíte však vyzradit toto naše ujednání. Až nám Hospodin vydá zemi, prokážeme ti milosrdenství a osvědčíme věrnost.“ Potom je spustila po provaze z okna; její dům byl totiž v hradební zdi, bydlela na hradbách. A řekla jim: „Jděte na tamtu horu, aby na vás pronásledovatelé nenarazili, a skrývejte se tam po tři dny, dokud se nevrátí ti, kdo vás pronásledují; potom jděte svou cestou.“

Mt 5,5: Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví.

Slušelo by se začít tím, do jaké situace jsme to v Bibli nakoukli: Boží lid se vymanil z otroctví, pár dnů to oslavoval, ale pak nadšení přešlo v nárek a sebelítost, posléze v hledání viníků a nakonec v konstatování, že včera bylo líp, tak tam pojďme. „Zemi, kde by se žilo dobře, jak

o tom mluvil Bůh, nikdy nenajdeme,“ vykřikovali a Mojžíš jim přinesl vzkaz: „Tak tam nechodte, nechcete-li, ale Boží slib i tak platí, takže tam – už bez vás – zámíří příští generace.“

To už je docela dávno. Teď už s nimi Mojžíš není, vede je Jozue a už přišel čas, aby vstoupili do lepší budoucnosti, co jim ji Bůh slíbil. Aby ta budoucnost byla opravdu lepší, k tomu bude Bůh potřeba, protože bez něj by to byl zas jen další lidský experiment, jak vybudovat ráj na zemi, ze kterého se kupodivu jako obvykle vyklubou příruční peklo. To si lidstvo vyzkouší ještě mnohokrát. Bez Boha to nepůjde a Bůh Jozuovi řekl: „Neboj se, budu s tebou,“ takže by mu snad nemusela chybět kuráž ani moudrost. A bude je potřebovat a spoustu práce k tomu, protože jen tak sama od sebe k nám lepší budoucnost nepřijde.

II.

Před nimi stálo město. Říkalo se, že je nedobytné, a hradby se tak opravdu tvářily. No uvidíme, pravil Jozue a poslal tam dva zvědy, aby zjistili, co a jak dál. Ti dva vstoupili do města a v tu ránu vypadali podezřele. Tvářili se jako turisté a pro nocleh zvolili dům jakési nevěstky Rachab. Nebyl to night klub pochybné pověsti, bylo to cosi vznešenějšího. Prosperita, růst a blahobyt se tam vyzývaly jako kýžený vrchol a životní cíl. Svatyně úspěchu a štěstí to byla. Moc se tam neřečnilo, to se odbývalo jinde, tady šlo spíš o obřady a sem tam možná o rituální představení, k nimž patřila i služba posvátných prostitutek, jako byla Rachab. Jozuovi zvědové vstoupili do vosího hnízda, protože tohle divné místo asi bylo pro Jerišany posvátné.

Přítomnost podezřelých cizinců se neutají. Král si nedovolil dům prohledat (přece jen to byla napůl svatyně) a jeho vojáci dali na to, co jim Rachab řekla, když je poslala na falešnou stopu (třeba to brali skoro jako věštbu, kde zvědy najít). Rachab ty dva zatím ukryla na střeše do kupy lněných odpadků. I tam byl nepovolaným vstup přísně zakázán, bylo to riskantní jak pro ty dva, tak pro ni. Ale cizích bohů se nebojte a na pověry nedejte a podle toho to dopadlo – dobře.

Proč je Rachab vlastně ukryla? „Vím, že Hospodin dal zemi vám. Jde z vás hrůza a všichni panikaří,“ vysvětlila jim. Prý hrůza a zmatek. Přitom ti dva jsou zcela odkázáni na její pomoc; stačí málo a budou zatčeni. Venku před hradbami na ně čekají jejich souputníci. Táboří

tam a jsou čím dál skleslejší. Mají dobyt hradby, o kterých se říká, že jsou nedobytné, a to přece nejde. Bůh jim sice slíbil, že se na něj mohou spolehnout, jenomže – co si kde za Boží sliby koupíte a co jsou vám platné před překážkou, kterou nejde zdolat?

No a teď ti dva špioni najednou slyší, jak to vidí druhá strana: "Jde z vás hrůza," povídá ta žena. Napadlo by vás to? Člověk se vždycky nejvíc zaobírá sám sebou, zaměstnávám se obavami, jestli budoucnost není chmurná, bojím se, co mi udělají nepřátelé, a nemám je kvůli tomu rád a najednou slyším, že se ti nepřátelé bojí. Povídá to ta paní, která nabyla dojmu, že spolehnutí na Hospodina je řádově jiná síla než všechny ty oblíbené obřady, aby nám zdejší bůžci něco zařídili, třeba plodnost nebo úrodu. Tak těm bůžkům dává vale a hned to těm dvěma řekne: že by chtěla být u toho, až bude patřit Hospodinu i tahle země.

Bůžci prosperity a úspěchu jsou trochu mimo soutěž, ovšem lidé, kteří v tom městě zastupují jejich ideály a jsou u moci nebo by se k ní rádi dostali, ti kvůli tomu dokážou rozpoutat peklo. Příští dny nebudou snadné, to Rachab asi ví. Měla na výběr: buď se jí bude bát, nebo se dá do služeb Bohu, jenž je pánem nad nebem i zemí. A je-li opravdu pánem nad nebem i zemí, jak věříme, tak snad s jeho pomocí i to peklo na zemi nějak přečkáme. Měla na výběr mezi strachem z lidí (a nebylo by se co divit, kdyby mu podlehla) a mezi strachem, aby nějak nezmeškala a neminula Boží milosrdenství.

Zachovala se k těm dvěma milosrdně (a dost tím riskovala) a požádala je, aby jí v pravou chvíli milosrdenství oplatili a nechali žít ji i její rodinu. Slíbili jí to a domluvili si znamení: šarlatový provázek pověšený z okna jejího domu. Trochu jako když se natíraly krví veřeje domů, když Boží lid odcházel z otroctví.

Do dějepisu tenhle příběh nepatří, protože je o nás, kdo si ho čteme. Prožíváme Boží slib nádherného života, který je před námi. Jenže když je něco před námi, tak to není teď, a tak se netrpělivci logicky ptají: „A co si za Boží sliby jako kde koupíme? Copak nevidíte, jaké těžkosti nás čekají a že to nemůže dopadnout dobře?“ Leč lidé, jako byla Rachab, to vnímají jinak: „Zdejší bohové vám asi nepřejí, ale na ně nedejte a pověřám nevěřte. Hospodinova je celá země, a komu ji slíbil, tomu ji taky dá.“

III.

Zvědové se vrátili a lidi jim uvěřili, že to tak je (když i ta cizinka Rachab to říká). Vyzazili tedy do boje, že tu zemi obsadí, když jim ji Bůh dal. Je tu však háček, a velký, přímo hák:

Hospodinova je celá země a on slíbil, že jim ji dá. Přeložili si to tak, že je ta země tedy jejich. Přeložili si to tak, že tu zemi obývají pohanští psi. A to si přeložili tak, že s nimi podle toho naloží: zemi obsadit, psy utratit. A že Bůh chce, aby to udělali přesně takhle. Vedl je tehdy Jozue – víte, že to hebrejské jméno se dá do češtiny přeložit i jinak? Totiž: Ježíš. Je to totéž jméno. Není to však totéž obsazování země.

Nejsme tu od toho, abychom tehdejší bojovníky soudili. Díváme se na jejich dávnou dobu z té naší, která však není o nic lepší. Spíš se učme, jak číst Bibli: jsou v ní zapsány i Boží příkazy, které tehdy splnili, jak uměli a jak tomu rozuměli, ale my je v tom napodobit prostě nemůžeme: protože Boží vůli hledáme přes Ježíše, přes člověka z Nazaretu, jehož Bůh učinil Kristem neboli zachráncem. Zaslíbená země pro nás není územím k dobývání, nýbrž dědictvím, které obdrží ti, kdo jsou v lidské vřavě tiší.

Když se řekne, že Hospodinova je celá země, neznamená to, že je ta země moje nebo naše, když se k Hospodinu hlásíme (a to ani kdyby to někdo uzákonil). Tenhle příběh byl o nevěstce, které došlo, že spolehnutí na Hospodina je úplně jiná síla než podplácení místních bůžků, aby se o nás postarali. Třeba by to rádi zažili i lidi kolem nás, tak jim to zkusme dopřát. Ta paní měla na výběr mezi strachem z lidí (ale pochopila, že to nemá budoucnost) a mezi strachem, aby nějak nezmeškala Boží milosrdenství. To budoucnost má, ale chce to trochu kuráže. Ale když Bůh slíbil, že bude s vámi, snad vám kuráž ani moudrost v tu pravou chvíli nebude scházet.

Nebojte se lidí ani jejich bůžků, nedejte na pověry a spolehněte se na Boží milosrdenství v Kristu. Chce to kuráž a moudrost, ale tu vám Bůh slíbil. Blahoslaveni tiší, neboť dostanou za dědictví zemi, o kterou lidé vedou boje. Nebojte se, Boží milosrdenství a pokoj vás nenápadně provázejí a budou provázet a Boží láska vás bude inspirovat k tomu, co bude potřeba prožít a udělat. Pokoj vám. Amen.